

Vänner

L.Forssell

-Sep 15, 2004

Frihet vad är det, annat än avsaknad av ansvar? Forssell blickar tillbaka på sina ungdomsår i Paris på 50-talet, som skimrar i förklarad dager, trots att Paris är en ganska eländig stad, för vilken den är bara en födkrok för majoriteten av sina invånare. Minnenas Paris, det som omsjunges i litteraturen. Det Paris i vilket Hemingway, Stein, Picasso verkade är bara en tunn förnissa, rentav en fantasiprodukt.

Boken startar ut som en regelrätt självbiografi, men när 50-talet nalkas så tycks det som om författarens tålamod och intresse tryter. Vad vi istället presenteras med är en räckta essäer och betraktelser, kryddad med en och annan dikt. Boken blir helt enkelt en samlingsvolym, men med den nackdelen att de skilda bidragen inte är daterade, ej heller är det angivet var och i vilken form de först nådde trycket, i de fall de någonsin gjorde det.

Forssell hade det skuldmedvetna privilegiet att växa upp i ett borgarhem, med allt vad detta innebar av tillgång till utbildning och kontakter. Han ger vignetter från det kaotiska Taubska hemmet, och låter läsaren kika bakom kulisserna. Vem visste att den skenbara improvisationen på scenen, var något som Taube noggrant repeterade in i minsta detalj? Andra diktare som träder fram är Lindegren och Ekelöf, två av 40-talsiternas 'giganter' och troligen helt okända utanför det skandinaviska språkområdet. Om Strindberg och Bellman förstår han också att berätta liksom om Barbro Svensson, som han hyllar. Att blanda högt och lågt är något av hans kännetecken, ett alibi för att trots medlemskapet i Svenska Akademien inte tillhöra det förkjätrade litterära etablissemanget. Vem kommer att lyssna på dagens kritiker frågar han retoriskt?

Hantverket. Det skenbart enkla och simpla, men källan till all sund stolthet. Även vissmeden besitter skicklighet, och han berömmar sig om att besitta en inte oäven sådan. Produktiv har han varit, och med nästan förskräckelse radar han upp alla de dikter, skådespel och böcker han lyckats hinna med att skriva. Fliten, den väl dolda, bakom lättjans fasad? Och så spriten. Han sticker inte under en stol med problemen. Supandet i Paris, de långa veckosluten i New York under sitt år i Montreal. Äcklet, förnedringen. Men är detta avklarat? Han snuddar som alltid vid problemen, men har inte tålamod att behandla det djupare.

Vänskaper. Kanske först och främst med den alltför tidigt bortgångne Pär Rådström. En stor personlighet, dock lämnade ett blekt litterärt eftermäle. Men kanske hans tid kommer, hans gamla böcker återupptäckes. Men det är klart att som vän och människa betydligt mera närvarande än som anonym författare. Det mesta kommer helt enkelt inte på pränt. Andra har omvittnat om Rådströms opålitlighet, men om detta inget. Kanske vänskapen var för innerlig, skratten för många, saknaden för stor. Samarbetet, den gemensamma tiden i Paris, till vilken författaren återkommer om och om igen.

Bergman skymtar förbi, liksom ett antal svenska skådespelare, och några trubadurer förutom Taube. Sammantaget ett liv. Läses snabbt igenom som förströelse, men har tagit åratal att leva fram. Mot slutet dröjer Forssell vid den annalkande döden och upptäcker att

han nu hatar den. Ett hat som med frenesi försöker efterlikna det ursinne och besinningslösa desperation som utmärker Tingstens. och oss alla, djupast inne. Trösten att en gång inte ha funnits till och att döden är bara ett återvändande till detta omedvetna och oskyldiga tillstånd, fungerar inte. Ja varför inte? Kan det inte vara så att inget i det förflutna kan skrämna oss lika mycket som det okända i framtiden. Och framtiden det är framför allt för oss vår död.

Boken avslutas med ett requiem för ett spädbarn. Ett barnbarn som dog plötsligt och oförklarligt, av den okända orsak som går under namnet 'plötslig spädbarnsdöd'. Inget kan väcka vår sentimentalitet mera än ett litet barns död, och ju yngre desto bättre. Som slutkläm får man nästan intrycket att detta var det värsta som hade hänt författaren under livet.

September 16, 2004 **Ulf Persson:** *Prof.em, Chalmers U.of Tech., Göteborg Sweden* ulfp@chalmers.se